

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki (sprawozdawca)

SSN Paweł Wojciechowski

Protokolant starszy inspektor sądowy Anna Rusak

przy udziale obwinionego A. Z., jego obrońcy radcy prawnego M. B. oraz Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w W. radcy prawnego A.K.

w sprawie radcy prawnego A. Z., obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 6, art. 7 ust. 2 i art. 42 ust. 1 pkt 1 oraz art. art. 42 ust. 2 i art. 61 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na rozprawie w dniu 10 lipca 2024 r. kasacji obwinionego od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z dnia 9 marca 2021 r., sygn. akt [...], utrzymującego częściowo w mocy orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 26 listopada 2019 r., sygn. akt [...]

I. uchyla pkt 1 zaskarżonego orzeczenia i utrzymany nim w mocy pkt 1 orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 26 listopada 2019 r. o sygn. akt [...] i na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. art. 74¹

pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych umarza postępowanie;

II. kosztami za postępowanie kasacyjne obciąża Skarb Państwa.

Tomasz Demendecki Wiesław Kozielowicz Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

Radca prawny A. Z. został obwiniony o to, że:

1. prowadząc bieżącą obsługę prawną podmiotu P. Sp. z o.o. (dalej: Spółka), a jednocześnie działając w imieniu organu Spółki, tj. Zarządu Spółki w pismach kierowanych do pana M. B.- wspólnika Spółki, a jednocześnie członka Zarządu Spółki, sporządzonych w W., a datowanych na dzień 18 lipca 2016 r. i 5 sierpnia 2016 r. zażądał od niego złożenia określonej treści oświadczenia, mimo że nie był umocowany do działania w imieniu Zarządu Spółki i mimo, że żądanie złożenia określonej treści oświadczenia jest pozbawione podstawy prawnej, tj. o czyn określony w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (dalej powoływana jako: ustawa o radcach prawnych) w zw. z art. 6, art. 7 ust. 2 i art. 42 ust. 1 pkt 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego;

2. co najmniej od dnia 1 lipca 2015 r. do chwili ogłoszenia zarzutów, tj. 18.06.2018 r. prowadząc bieżącą obsługę prawną Spółki, nie podjął działań celem określenia w umowie łączącej go ze Spółką organów i osób upoważnionych do zasięgania jego opinii co do prawa i wyrażanie zgody na podejmowane czynności zawodowej, tj. o czyn określony w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 42 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego;

3. co najmniej od dnia 1 lipca 2015 r. do chwili ogłoszenia zarzutów, tj. 18.06.2018 r. prowadząc działalność gospodarczą pod firmą Kancelaria Radcy Prawnego A. Z. w miejscowości J., nie zastosował się do § 13 załącznika do uchwały Nr 94/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 13 czerwca 2015 r. w sprawie Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego, który wskazuje, iż przedmiotem

działalności radcy prawnego nie może być inna działalność niż świadczenie pomocy prawnej, tj. o czyn określony w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 61 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

Orzeczeniem Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 26 listopada 2019 r., sygn. akt [...]:

1. w zakresie punktu 1 wniosku o ukaranie, pozostając w granicach wniosku o ukaranie i granicach historycznych zdarzenia, uznano radcę prawnego A. Z. winnym tego, że prowadząc bieżącą obsługę prawną podmiotu P1. Sp. z o.o. (dalej: Spółka), w pismach datowanych na 18 lipca 2016 r. i 5 sierpnia 2016 r., podjął się działania w imieniu Zarządu Spółki w stosunku do M. B.- wspólnika Spółki, a jednocześnie członka Zarządu Spółki, mimo braku podstaw prawnych do takiego działania, który to czyn stanowi przewinienie dyscyplinarne jako czyn sprzeczny z zasadami wyrażonymi w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 6, art. 7 ust. 2 i art. 42 ust. 1 pkt 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i za czyn ten na podstawie art. 64 ust. 1 i art. 65 ust. 1 pkt 2 ustawy o radcach prawnych wymierzono mu karę nagany;

2. uniewinniono radcę prawnego A. Z. od pozostałych czynów objętych wnioskiem o ukaranie.

Odwołanie od powyższego orzeczenia wniósł obwiniony, zaskarżając powyższe orzeczenie w części, tj. w zakresie punktu 1 i 3 na swoją korzyść. Skarżący zarzucił zaskarżonemu rozstrzygnięciu:

a) naruszenie art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 6, art. 7 ust. 2 i art. 42 ust. 1 pkt. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego poprzez ich błędne zastosowanie, w sytuacji gdy w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego, obwiniony nie dopuścił się zarzucanego mu czynu;

b) naruszenie art. 65 ust. 1 pkt. 2 ustawy o radcach prawnych poprzez wymierzenie obwinionemu kary dyscyplinarnej niewspółmiernej do zarzucanego czynu jak również stosunku zawinienia;

Podnosząc powyższe zarzuty obwiniony wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia:

- w pkt. 1 przez uniewinnienie od zarzucanego czynu;
- w pkt. 3 przez nieobciążenie obwinionego zryczałtowanymi kosztami postępowania dyscyplinarnego w kwocie 2.500 zł;

Jednocześnie autor odwołania sformułował ewentualny wniosek o uchylenie orzeczenia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Odwołanie wniósł również Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego, który zaskarżył powyższe rozstrzygnięcie na niekorzyść obwinionego w zakresie punktu 2, podnosząc obrazę art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 42 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie, że określenie „powinno”, użyte w przepisie 42 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego do określenia w umowie radcy prawnego z klientem wymienionych tam okoliczności, nie wskazuje na obowiązek radcy prawnego do zadbania aby w umowie lub odrębnym oświadczeniu klienta te okoliczności zostały określone, a jedynie tylko stwarza mu taką możliwość.

Podnosząc powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Orzeczeniem z dnia 9 marca 2021 r., sygn. akt [...], Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w W.:

1. utrzymał w mocy zaskarżone rozstrzygnięcie w zakresie punktu 1;
2. uchylił zaskarżone orzeczenie w zakresie punktu 2 i sprawę przekazał w tym zakresie do ponownego rozpoznania Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu OIRP [...], pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego;

3. zasądził od obwinionego na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w W. koszty postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w wysokości 1 500 zł.

Kasację od powyższego orzeczenia wniósł obwiniony, zaskarżając je w całości na swoją korzyść, podnosząc:

1. rażąco obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia przez naruszenie art. 433 § 2 w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. polegające na nierozważeniu zarzutów dotyczących obrazy art. 7 k.p.k.;

2. rażąco obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia w zakresie dotyczącym wymiaru kary, przez wymierzenie obwinionemu kary nagany tj. naruszenie art. 438 pkt. 4 k.p.k.;

3. zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej przez naruszenie art. 17 § 1 pkt. 7 k.p.k.

Formułując powyższe zarzuty obwiniony wniósł o:

a) uchylenie zaskarżonego orzeczenia w pkt. I utrzymanego nim orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego [...] z dnia 26 listopada 2019 r. (sygn. akt [...]) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym;

b) uchylenie zaskarżonego orzeczenia w pkt.2 zmienionego nim orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego [...] z dnia 26 listopada 2019 r. (sygn. akt [...]) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym;

c) w przypadku ustalenia, że zachodzi bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., uchylenie zaskarżonego orzeczenia i umorzenie postępowania.

Nadto autor kasacji wniósł na podstawie art. 532 § 1 k.p.k. o wstrzymanie wykonania orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców

Prawnych w W. z dnia 9 marca 2021 r., sygn. akt [...], do czasu rozpoznania niniejszej kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wywiedziona przez obwinionego kasacja okazała się być skuteczna, doprowadzając do uchylenia zaskarżonego orzeczenia sądu II instancji i utrzymanego nim w mocy rozstrzygnięcia sądu *meriti* oraz umorzenia postępowania wobec wystąpienia ujemnej przesłanki procesowej w postaci przedawnienia karalności zarzucanego czynu.

Przed przystąpieniem do merytorycznego rozpoznania wywiedzionej przez obwinionego kasacji, w pierwszej kolejności odnieść należy się do sformułowanego w jej treści wniosku o wstrzymanie wykonania orzeczenia sądu *ad quem*.

O bezprzedmiotowości powyższego wniosku świadczy już literalne brzmienie art. 62² ust. 2 ustawy o radcach prawnych, zgodnie z którego dyspozycją orzeczenie, od którego służy kasacja podmiotom wymienionym w art. 62² ust. 1 ustawy o radcach prawnych, nie podlega wykonaniu do czasu wniesienia kasacji lub bezskutecznego upływu terminu do jej wniesienia. Treść powyższego przepisu w sposób jednoznaczny wskazuje zatem, iż ustawodawca sam zdecydował o wstrzymaniu wykonania prawomocnego orzeczenia, które zostało zaskarżone kasacją, przyjmując odmienne rozwiązanie niż w procedurze karnej, gdzie takową decyzję pozostawiono pod rozagę sądu kasacyjnego. Mając zatem na uwadze, iż rozwiązanie zawarte w ustawie korporacyjnej wprost przesądza o braku możliwości wykonania orzeczenia do czasu rozpoznania kasacji, wniosek o wstrzymanie wykonania orzeczenia jawi się jako bezprzedmiotowy.

Przechodząc natomiast do oceny wywiedzonego przez obwinionego nadzwyczajnego środka zaskarżenia wskazać należy, iż weryfikacja przebiegu postępowania odwoławczego i sposobu procedowania sądu *ad quem* - dokonana tak w kontekście podnoszonych w wywiedzionym nadzwyczajnym środku zaskarżenia uchybień, jak i zakresu kontroli kasacyjnej - prowadzi do uznania, iż w niniejszej sprawie doszło do rażącego naruszenia prawa procesowego związanego z naruszeniem standardu kontroli odwoławczej, tj. przepisów wskazanych w pkt.

1 formułowanych zarzutów kasacyjnych. Zgodzić należy się bowiem z autorem kasacji, iż sąd II instancji przeprowadził kontrole odwoławczą w sposób wadliwy, gdyż nie rozważył zarzutu zawartego w części motywacyjnej odwołania, tj. sformułowanego przez obwinionego uchybienia w zakresie obrazu art. 7 k.p.k.

Wskazać należy, iż obrazu przepisu art. 433 § 2 k.p.k. następuje wówczas, gdy sąd odwoławczy nie rozważył którekolwiek zarzutu sformułowanego w środku odwoławczym, bądź gdy uczyni to w sposób odbiegający od standardów rzetelności, a obrazu przepisu art. 457 § 3 k.p.k. będzie mieć miejsce w sytuacji, gdy w uzasadnieniu orzeczenia sądu ad quem nie zostanie przedstawiona precyzyjna argumentacja, wyjaśniająca dlaczego sformułowane zarzuty i wnioski odwoławcze oraz argumenty przytoczone na ich poparcie uznano za zasadne lub niezasadne.

Analiza uzasadnienia sporządzonego przez sąd ad quem i przedstawionych w jego treści pisemnych motywów rozstrzygnięcia prowadzi do wniosku, iż sąd II instancji nie rozważył wszystkich z podnoszonych przez skarżącego zarzutów odwoławczych, a powyższego zawartość nie przedstawia adekwatnej i wyczerpującej argumentacji, która w co najmniej dostateczny sposób – bądź też w jakimkolwiek stopniu - uzasadniałaby przyczyny ich nieuwzględnienia. W ocenie Sądu Najwyższego pełni trafnie sygnalizował autor kasacji, iż w pisemnych motywach rozstrzygnięcia sądu odwoławczego nie odniesiono się w jakimkolwiek stopniu zarówno do uchybienia w zakresie podstawy zasadniczego dla rozstrzygnięcia ustalenia, iż M. B. w momencie złożenia wniosku o przeglądanie dokumentów i ksiąg Spółki pełnił funkcję członka zarządu, jak i podnoszonej w treści odwołania zarzutu dotyczącego powagi rzeczy osądzonej i nie umotywowano w klarowny sposób powodów uznania ich za niezasadne. Zauważyć przy tym należy, iż choć we właściwie sformułowanym środku odwoławczym zarzuty powinny znaleźć się w petitum skargi, to granice rozpoznania sprawy w postępowaniu odwoławczym wyznacza treść całego odwołania. Nie oznacza to zatem, że zarzuty podniesione w uzasadnieniu odwołania nie podlegają rozpoznaniu i że nie ma do nich zastosowania reguła wyrażona w przepisie art. 457 § 3 k.p.k. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 6 lutego 2007 r., III KK 316/06, LEX nr 231947). Trudno również uznać za "rozważenie zarzutu", jak tego wymaga art. 433 § 2 k.p.k. zbycie go oznaczeniem w formularzu

uzasadnienia jako „niezasadny” i lakonicznymi, ogólnikowymi i niepozostawiającymi w relacji z istotą podnoszonych uchybień rozważaniami w zakresie wykładni przepisów Kodeksu Etyki Radcy prawnego bez podawania - wbrew treści art. 457 § 3 k.p.k. – zasadniczo jakiegokolwiek argumentacji. Podkreślić należy, że sporządzanie uzasadnienia na formularzy w żaden sposób nie zwalnia sądu odwoławczego od obowiązku rozważenia wszystkich wniosków i zarzutów podniesionych w środku odwoławczym, a jedynie zezwala na zwięzłe przedstawienie swojego stanowiska.

Przytoczone okoliczności wskazują zatem, że postępowanie przed sądem II instancji obarczone było błędami, a kontrola odwoławcza nie miała charakteru kontroli rzetelnej, która odpowiadałaby standardom określonym przez przepisy art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. Z tych względów Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, iż na etapie postępowania odwoławczego doszło do rażącej obrazę wskazanych przepisów proceduralnych.

Już zatem zasadność pierwszego z podnoszonych przez obwinionego zarzutów przesądza o konieczności orzeczenia reformatoryjnego, determinując kierunek rozstrzygnięcia i konieczność uchylenia zaskarżonego orzeczenia, czyniąc rozważenie pozostałych z podnoszonych zarzutów bezprzedmiotowym.

Sąd Najwyższy nie mógł jednakże przekazać tej sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym z uwagi na wystąpienie ujemnej przesłanki procesowej w postaci przedawnienia karalności. Zgodnie z art. 70 ust. 2 ustawy radcach prawnych w razie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1, karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło pięć lat, a w przypadkach przewidzianych w art. 11 ust. 2 - trzy lata. Zważając zatem na datę czynu obwinionego, dokonując prostego zestawienia dat w kontekście uprzednio powołanego terminu przedawnienia, Sąd Najwyższy na mocy art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych umorzył postępowanie w sprawie.

W odniesieniu do postulatu obwinionego o „uchylenie zaskarżonego orzeczenia w pkt.2 zmienionego nim orzeczenia sądu meriti i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym”, określonego jako

„wniosek kasacyjny” wskazać należy, iż w punkcie 2 zaskarżonego orzeczenia uchylono zaskarżone rozstrzygnięcie sądu meriti w zakresie punktu 2 i sprawę przekazano w tym zakresie do ponownego rozpoznania, w konsekwencji czego - zgodnie z art. 519 k.p.k. - na powyższą decyzję sądu odwoławczego kasacja nie przysługuje.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.

Tomasz Demendecki Wiesław Kozielowicz Paweł Wojciechowski

[ms]